

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi konkurssilakia väliaikaisesti siten, että rajoitetaan velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta, sillä koronaviruspandemia aiheuttaa monille yrityksille taloudellisen ahdingon, joka ei jää pysyväksi. Velallista ei oletettaisi maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että hän ei ole viikon kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31 päivään lokakuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	6
6 Lausuntopalaute	6
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	7
8 Voimaantulo	7
9 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	8
LAKIEHDOTUS	10
Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	10
LIITE	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtioneuvosto on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa 16.3.2020, että maassa vallitsee koronavirustilanteen (covid-19) vuoksi poikkeusolot. Valtioneuvosto linjasi tällöin tietyistä toimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi Suomessa. Hallitus on tämän jälkeen tehnyt linjauksia uusista toimenpiteistä. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on muun muassa turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta sekä varmistaa yritysten toimintamahdollisuudet vallitsevan koronavirustilanteen aiheuttamista talousvaikeuksista huolimatta.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä.

Esityksen kiireellisyyden vuoksi kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista on poikettu. Esityksestä ei ole järjestetty varsinaista lausuntokierrosta, mutta esitysluonnos on lähetetty kommentoitavaksi konkurssiasiamiehelle ja konkurssiasiaien neuvottelukunnalle. Neuvottelukunnan kautta kantansa ovat voineet ilmaista Suomen Asianajajaliiton, Helsingin käräjäoikeuden, Verohallinnon, Finanssiala ry:n, Suomen Yrittäjien, ELY-keskuksen (palkkaturva) ja Finnvera Oyj:n edustajat. Lisäksi esitysluonnos on lähetetty kommentoitavaksi oikeusministeriön 29.1.2020 asettaman yrityssaneeraustyöryhmän jäsenille.

2 Nykytila ja sen arviointi

Konkurssiin asettaminen edellyttää, että velallinen on maksukyvytön. Konkurssilain (120/2004) 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Tilapäinen maksukyvyttömyys ei ole peruste asettaa velallista konkurssiin.

Velallinen voidaan asettaa konkurssiin joko velallisen omasta tai velkojan hakemuksesta. Konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään maksukyvyttömyysolettamista. Velallista on pidettävä olettamien täytyessä maksukyvyttömänä, jollei toisin osoiteta. Olettamat ovat siten kumottavissa olevia.

Velallista on pykälän 1 momentin mukaan pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvytön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta.

Pykälän 2 momentissa säädetään maksukyvyttömyysolettamista velkojan hakiessa velallista konkurssiin. Jollei toisin osoiteta, velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa, 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi, tai 3) velallinen, joka on tai on viimeisenä vuonna ennen konkurssihakemuksen tekemistä ollut liike- tai ammattitoiminnastaan kirjanpitovelvollinen, ei viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.

Valtaosa velkojien tekemistä konkurssihakemuksista perustuu siihen, ettei velallinen ole viikon kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa (konkurssiuhkainen maksukehotus).

HE 46/2020 vp

Suurin osa konkurssihakemuksista tulee vireille julkisvelkojien hakemuksesta. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2019 Verohallinto toimi hakijana 42,1 prosentissa, vakuutuslaitokset (pääosin työeläkeyhtiöt) 17 prosentissa, muut velkojat (yksityisoikeudelliset velkojat) 9,7 prosentissa ja velallinen itse 31,2 prosentissa hakemuksista.

Julkisvelkojat tarjoavat koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneille yrityksille mahdollisuuksia erilaisiin maksujärjestelyihin. Ei ole odotettavissa, että julkisvelkojat hakisivat konkurssiin yrityksiä, joiden maksuvaikeudet johtuvat koronavirustilanteesta.

Verohallinto helpottaa poikkeustilanteen johdosta maksujärjestelyn ehtoja tilapäisesti. Ne yritykset, joiden maksuvaikeudet johtuvat koronavirustilanteesta, saavat maksujärjestelyn helpotetuilla ehdoilla. Maksujärjestelyyn tulevat mukaan jo erääntyneiden verojen lisäksi myös huhti- ja toukokuussa erääntyvät verot. Verohallinto ottaa siis poikkeuksellisesti maksujärjestelyyn mukaan myös tulevaisuudessa erääntyviä veroja. Maksujärjestelyn ensimmäinen lyhennys on vasta kolmen kuukauden kuluttua maksujärjestelyn tekemisestä. Helpotettujen maksujärjestelyjen tekeminen alkaa todennäköisesti toukokuussa, jolloin ensimmäinen lyhennys on vasta elokuussa. Maksujärjestelypyyntöjä on voinut tehdä 25.3.2020 alkaen sähköisessä OmaVero -palvelussa ja jo maksujärjestelypyyntö estää Verohallinnon perintätoimet, jos yrityksellä ei ole velkaa ulosotossa ja kaikki veroilmoitukset on hoidettu.

Verohallinnon toimien johdosta yritykset saavat lykättyä verojen maksamista eikä niiden tarvitse maksaa veroja välttämättä lainkaan huhti- ja toukokuussa. Maksujärjestelyyn tulee myös alennettu korko veroille, jotka ovat erääntyneet 1.3.2020 jälkeen ja ovat mukana maksujärjestelyssä. Helpotettuja maksujärjestelyitä tehdään 31.8.2020 saakka. Helpotettu maksujärjestely on myös niiden yritysten saatavilla, joilla on jo nyt Verohallinnon kanssa tehty maksujärjestely.

Työeläkeyhtiöillä ei ole sovittu yhteistä linjaa poikkeustilanteen perintäkäytännöistä, mutta ne etsivät monipuolisesti joustomahdollisuuksia ja ovat ohjeistaneet myös käyttämiään perimistöimistöjä aktiivisesti joustomahdollisuuksien soveltamisessa. Olettama on, että kaikki työeläkeyhtiöt pidättäytyvät konkurssihakemusten tekemisestä, jos maksuvaikeudet johtuvat koronavirustilanteesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeen, jonka mukaan maaliskuu-kesäkuussa erääntyneiden TyEL- ja YEL-maksujen osalta voidaan myöntää kolme kuukautta viivästyskorotonta maksuaikaa. Muutamassa työeläkeyhtiössä on lisäksi mahdollistettu lisäajan antaminen myös aikaisemmin erääntyneisiin maksuihin tietyin rajoituksin. Työeläkeyhtiöillä on myös merkittävää liiketilojen vuokraustoimintaa, johon liittyen on ilmoitettu esimerkiksi vuokranmaksun keskeytysmahdollisuuksista. Eräissä tapauksissa vuokran periminen on koronavirustilanteen ajalta lopetettu kokonaan ilman myöhempää takaisinmaksuvelvollisuutta.

Finnvera Oyj on liiketoiminnassaan linjannut, että se tarjoaa asiakkailleen yksinkertaisen prosessin kautta kuuden kuukauden pituisia maksuohjelman muutosta, eivätkä mahdolliset aiemmin myönnettyt muutokset rajoita koronavirustilanteen vuoksi tarjottavaa muutosta. Lyhennysvapaan aikana asiakkaalta laskutetaan normaalisti korot ja kulut. Finnvera on ohjeistanut perintää suorittavaa yhteistyökumppaniaan Intrum Oy:tä siten, että se voi koronavirustilanteesta johdun soveltaa vapaaehtoisessa ja oikeudellisessa perinnässä olevien asiakkaiden kanssa vastavia joustomahdollisuuksia. Oikeudellisessa perinnässä joustomahdollisuuksien käyttö edellyttää lisäksi, että asiakas on osoittanut jo ennen koronavirustilanteen alkamista kykyä hoitaa velvoitteitaan eli esimerkiksi jo aiemmin sovittua maksusopimusta on noudatettu.

Pankit ja Finnvera Oyj eivät juurikaan hae yrityksiä konkurssiin normaalioloissa, eikä tähän arvioida tulevan muutosta. Pankkirahoituksen loppuminen voi kuitenkin näkyä velallisaloitteisten konkurssien määrän kasvuna.

Muiden yksityisvelkojen käyttäytymistä koronavirustilanteessa on vaikea ennakoida. Tällaisten tahojen tekemien konkurssihakemusten määrä normaalioloissa on noin kymmenen prosenttia kaikista konkurssihakemuksista. Yksityisten tahojen, pääasiassa perimistöimistöjen, tekemissä konkurssihakemuksissa on usein kysymys viimeisestä perintäkeinosta, jolla painostetaan velallinen maksamaan velkansa nimenomaan tälle velkojalle. Tällöin velkojan tavoitteena ei lähtökohtaisesti ole velallisyrittäjien konkurssiin asettaminen toisin kuin julkisvelkojilla. On mahdollista, että nämä tahot ryhtyvät hyödyntämään julkisvelkojen passiivisuutta perintätöimissä ja painostavat velallisia kanavoimaan maksunsa itselleen konkurssiuhkaisilla maksukehoituksilla. Tämän riskin välttämiseksi on perusteltua poistaa väliaikaisesti käytöstä konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämiseen perustuva maksukyvyttömyysolettama.

Saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 4 §:n mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Säännös on tarkoitettu kattamaan kaikki sopimattoman painostuksen muodot ja epäasianmukaiset menettelytavat. Kun konkurssiin asettaminen konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisen perusteella ei ole mahdollista, ei myöskään konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttäminen perinnässä ole hyvän perintätavan mukaista.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on estää sellaisen tilanteen syntyminen, jossa koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutunut yritys asetettaisiin konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämistä koskevan maksukyvyttömyysolettaman perusteella. Esityksen tavoitteena on myös estää konkurssiuhkaisten maksukehotusten käyttö perinnässä silloin, kun yrityksen maksuvaikeudet ovat tuoreita ja johtuvat siten todennäköisesti koronavirustilanteesta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan rajoitettavan velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta. Olettamaa, jonka mukaan velallista pidetään maksukyvyttömänä, jos hän ei viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa, ei sovellettaisi tietyssä määräaikaan. Näin ollen myöskään konkurssiuhkaista maksukehotusta ei voitaisi käyttää keinona periä saatavia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotettu väliaikainen lainmuutos estäisi yritysten asettamisen konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisen perusteella. Konkurssiin asettaminen estyisi silloin, kun yrityksen vaikeudet selvitä velvoitteistaan ovat tuoreita ja johtuvat siten oletettavasti koronavirustilanteesta. Tällöin estettäisiin sellaisten yritysten konkurssit, jotka ennen koronapandemiaa olivat hoitaneet velvoitteensa. Samalla konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö perinnässä estyisi näissä tilanteissa. Yritysten mahdollisuus selvitä koronapandemiasta paranisi.

Tuomioistuinten työtilanne tulee vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi vaikeutumaan kokonaisuudessaan. Monissa asioissa suullisia käsittelyjä perutaan ja vireillä olevien asioiden käsittely keskeytyy. Ruuhkaantumista tapahtuu kaikissa asiaryhmissä. Vuonna 2018 maksukyvyttömyysasioita oli noin kuusi prosenttia käräjäoikeuksien kaikista asiämääristä ja niiden osuus käräjäoikeuksien toimintamenoista oli noin 9 miljoonaa euroa. Oletettavissa on, että ehdotetun

lainmuutoksen voimassaolon päättymisen jälkeen konkurssihakemusten määrä kasvaa. Kaikkien maksukyvyttömyysasioiden määrä kasvaa jo pelkästään koronapandemian aiheuttamien yritysten ja yksityishenkilöiden taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tässä vaiheessa koronapandemian ja tämän esityksen vaikutukset tuomioistuinten voimavaratarpeisiin ovat hyvin vaikeasti ennakoitavissa ja arvioitavissa. Esityksen mukaisista muutoksista tuomioistuimille aiheutuvat tavanomaisesta poikkeavat kustannukset katetaan Julkisen talouden suunnitelmasta 2021–2024 käydyin hallituksen neuvottelun pöytäkirjamerkinnän (8.4.2020) mukaisesti toteutunutta vastaavasti. Kyse on tilanteen hoidon edellyttämistä välttämättömistä menoista.

Lain voimassaolon aikana konkurssihakemusten määrä saattaa laskea. Velallisoitteisten konkurssien suhteellisen määrän odotetaan tällöin kasvavan. Toisaalta velkoja-aloitteiset konkurssit aiheuttavat tuomioistuimille ja velkojille nykyistä enemmän työtä, kun velkoja joutuu näyttämään muilla keinoin toteen velallisen maksukyvyttömyyden.

Oletettu konkurssihakemusten määrän kasvaminen lain voimassaolon päättymisen jälkeen lisää konkurssiasiamiehen toimiston työmäärää.

5 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehto a

Mitään muutosta ei tehdä. Julkisvelkojat tarjoavat vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille yrityksille mahdollisuuksia erilaisiin joustaviin maksujärjestelyihin. Julkisvelkojien tekemien konkurssihakemusten määrä ei todennäköisesti ole merkittävästi suurempi kuin ehdotetussa vaihtoehdossa, vaikka mitään ei tehtäisi.

Konkurssihakemuksista noin kymmenen prosenttia on yksityisten velkojien tekemiä. Jos mitään ei tehdä, on vaarana, että osa yksityisvelkojista käyttää konkurssiuhkaista maksukehotusta kannavidakseen velallisen maksuja itselleen. Vaarana on, että maksukyvyttömyysolettaman perusteella konkurssiin asetettaisiin sellaisia koronapandemian lamauttamia yrityksiä, jotka saattaisivat pandemian päätyttyä selvitä velvoitteistaan.

Vaihtoehto b

Velkojien tekemiä konkurssihakemuksia ei oteta lainkaan tutkittavaksi. Velkoja-aloitteisten konkurssien estäminen kokonaan tarkoittaisi sitä, että myöskään sellaisia yrityksiä, jotka olivat syvästi maksukyvyttömiä jo ennen koronapandemiaa, ei voitaisi asettaa konkurssiin. Tällöin nämä yritykset velkaantuisivat lisää, eikä kaikilla velkojilla olisi keinoa estää lisävelkaantumista. Erityisesti julkisvelkojille yrityksen hakeminen konkurssiin on ainoa keino estää lisävelkaantuminen. Velkojien kannalta konkurssiin hakemisen estyminen kokonaan saattaisi muodostua kohtuuttomaksi. Velkoja-aloitteisten konkurssien estäminen tarkoittaisi myös sitä, ettei normaalisti takaisinsaannin piiriin kuuluvia oikeustoimia voitaisi peräyttää. Se saattaisi jopa lisätä talousrikollisuutta yrityksissä tai ainakin pidentää mahdollisuutta siirtää omaisuutta velkojien ulottumattomiin, kun riskiä yrityksen toiminnan tutkimisesta konkurssimenettelyn yhteydessä ei vähään aikaan olisi.

6 Lausuntopalaute

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöstä on tarkennettu ja esitykseen on tehty joitain teknisiä parannuksia saadun lausuntopalautteen johdosta. Lausuntopalaute oli jakaantunutta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 luku Konkursiin asettamisen edellytykset

3 §. *Oletus maksukyvyttömyydestä*. Pykälän 1 momentti säilyisi muuttamattomana.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin väliaikaisesti 3 kohta, joka koskee maksukyvyttömyysolettamaa konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisen perusteella. Momentin 1 ja 2 kohta säilyisivät muuttamattomina. Velallinen voitaisiin edelleen asettaa konkurssiin velkojan hakemuksesta, jos velkoja osoittaa, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Maksukyvyttömyyden osoittaminen on mahdollista muutoinkin kuin oletamiin perustuen.

Pykälän 3 momentti poistettaisiin väliaikaisesti, sillä se koskee 2 momentin 3 kohdan soveltamista.

8 Voimaantulo

Esityksessä ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on eduskunnassa hyväksytty. Laki olisi väliaikainen ja sen voimassaolo päättyisi 31.10.2020.

Esityksen voimassaoloajaksi esitetään noin puolta vuotta. Voimassaolon on oltava riittävän pitkä, koska yritysten maksukyky ei poikkeusolosuhteiden poistuessa parane lineaarisesti ja lopullisesti, vaan siinä tulee olemaan koronavirustilanteesta johtuvia vaihteluja toiminnan joko palautuessa entiselleen tai ainakin sen volyymin noustessa poikkeusolojen aikaisesta. Osalle yrityksistä kesä ja/tai alkusyksy voivat olla sesonkiaikaa, osalle puolestaan vuoden hiljaista aikaa. Tästä johtuen mahdollinen nopeakin palautuminen tai normalisoituminen kohdistuisi eri alojen yrityksiin eri tavoin. Erityisesti ihmisille henkilökohtaisia palveluja tuottavien yritysten (parturi-kampaamot, muut hyvinvointipalvelut, terveyspalvelut jne.) osalta voidaan olettaa, että vallitsevien rajoitusten poistuminen johtaisi ensin jonkinlaiseen kysyntäpiikkiin ja sen jälkeen niiden toiminnalle ominaisesta palvelujen jaksottumisesta aiheutuvaan hiljaisempaan jaksoon.

Jotta esitys toteuttaisi tehokkaasti tavoitteitaan, sen tulisi olla voimassa myös tuollaisen hiljaisemmän jakson tai mahdollisen muun toipumisvaiheen notkahduksen yli, koska yritysten kiinteät kulut kertyvät maksettaviksi samalla tavoin hiljaisina kuin vilkkainakin aikoina. Puolta vuotta pidempää poikkeamista normaalilainsäädännöstä ei toisaalta ainakaan tässä vaiheessa voida pitää perusteltuna, vaan tarvittaessa asiaa tulee arvioida uudelleen sen jälkeen, kun elinkeinoelämän toipumisesta koronapandemian aiheuttamasta kriisistä tiedetään enemmän.

Lakiehdotukseen sisältyy siirtymäsäännös. Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämiseen perustuvaa maksukyvyttömyysolettamaa sovellettaisiin edelleen kahdessa tapauksessa. Ensinnäkin sitä sovellettaisiin, jos maksukehotus on annettu velalliselle tiedoksi ennen lain voimaantuloa. Siirtymäsäännös on tältä osin samanlainen kuin laissa 664/2019, jolla konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohtaa on viimeksi muutettu. Maksukehotuksen tiedoksiannosta velalliselle säädetään mainitun pykälän 3 momentissa. Maksukehotus on annettava velalliselle tiedoksi todisteellisesti.

Toiseksi konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämiseen perustuvaa maksukyvyttömyysolettamaa sovellettaisiin edelleen, jos velallinen on jättänyt hoitamatta veloitteitaan konkurssia hakeneelle velkojalle aikaisemmin kuin kaksi kuukautta ennen lain voimaantuloa. Tämän siirtymäsäännöksen tarkoituksena on kohdentaa väliaikainen lainmuutos niihin velalli-

siin, joiden taloudelliset vaikeudet johtuvat vallitsevasta koronavirustilanteesta. Jo ennen koronapandemiaa syvissä taloudellisissa vaikeuksissa olleiden yritysten konkurssimenettelyn aloittamista ei ole syytä vaikeuttaa eikä pitkittää.

Jos velallinen on jättänyt velvoitteitaan hoitamatta jo kaksi kuukautta ennen lain voimaantuloa, ei veloitteiden hoitamatta jättäminen johdu yksinomaan vallitsevasta poikkeuksellisesta tilanteesta. Jos laki tulisi voimaan toukokuun alusta, siirtymäsäännös tarkoittaisi, että maksukyvyttömyysolettamaa voitaisiin edelleen soveltaa silloin, kun velallisella on helmikuussa tai sitä ennen erääntyneitä velvoitteita hoitamatta. Tällöin veloitteiden hoitamatta jättäminen ei johdu pelkästään vallitsevan koronavirustilanteen aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys

Konkurssimenettelyn pääasiallinen tarkoitus on turvata velkojien varallisuus oikeuksia velallisen maksukyvyttömyystilanteessa. Velkojien oikeus toteuttaa varallisuusarvoisia oikeuksiaan tarvittaessa pakkotäytäntöönpanon kautta kuuluu perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan piiriin (esim. PeVL 12/2002 vp, s. 2/I).

Perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattuun omaisuuden suojaan kohdistuvan sääntelyn on oltava riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä. Sääntelyn on lisäksi otettava eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet oikeasuhtaisesti huomioon esimerkiksi niin, ettei se muodostu jonkun osapuolen kannalta kohtuuttomaksi taikka perusteettomasti jotakuta syrjiväksi tai suosivaksi (PeVL 22/2002 vp s. 2-3; PeVL 13/2003 vp, s. 2/I; PeVL 69/2018 vp, s. 2).

Ehdotetun konkurssilain muutoksen seurauksena velallisen asettaminen konkurssiin velkojan hakemuksesta vaikeutuu, kun konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättäminen ei enää muodosta oletettavaa velallisen maksukyvyttömyydestä. Kysymyksessä on käytännössä usein sovellettu oletama.

Olettaman väliaikaisen poistamisen tarkoituksena on suojata vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita yrityksiä ja siten varmistaa se, ettei konkurssiin aseteta yrityksiä, joiden maksukyvyttömyys voi koronapandemian päättymisen jälkeen korjaantua. Toimenpide on siirtymäsäännöksellä kohdennettu niihin yrityksiin, joiden taloudelliset vaikeudet ovat tuoreita ja joiden oletetaan johtuvan vallitsevasta koronavirustilanteesta. Esityksen tavoitteena on siten välttää koronavirustilanteesta aiheutuvia yritysten tarpeettomia konkurssseja, joten sitä voidaan pitää elinkelpoisen yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvän painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimana. Sääntelyllä on yhteys myös perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle osoitettuun työllisyyden edistämisen velvollisuuteen (ks. HE 309/1993 vp, s. 68, PeVL 44/2000 vp, s. 2, PeVL 17/1995 vp, s. 1—2).

Olettaman poistaminen väliaikaisesti ei tarkoita sitä, etteikö velallista voitaisi asettaa konkurssiin velkojan hakemuksesta. Konkurssiin asettamisen edellytykset säilyvät ennallaan. Konkurssiin asettaminen edellyttää velallisen maksukyvyttömyyttä. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Velkojan tulee siten näyttää velallisen maksukyvyttömyys toteen jollain muulla tavalla kuin kyseisen olettaman nojalla. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkitystä on myös sillä, että ehdotettu laki olisi voimassa vain lyhyen, koronapandemiasta yrityksille aiheutuvien äkillisten taloudellisten vaikeuksien helpottamiseksi välttämättömän määräajan.

Ehdotettua muutosta voidaan edellä mainituilla perusteilla kokonaisuudessaan pitää perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla sellaisena, ettei se ole velkojien kannalta kohtuuton.

HE 46/2020 vp

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 664/2019, seuraavasti:

2 luku

Konkurssiin asettamisen edellytykset

3 §

Oletus maksukyvyttömyydestä

Velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvytön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta.

Jollei toisin osoiteta, velallista on pidettävä maksukyvyttömänä erityisesti myös, jos:

- 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa; tai
- 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään lokakuuta 2020.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maksukehotus on annettu velalliselle tiedoksi ennen tämän lain voimaantuloa tai jos velallinen on jättänyt hoitamatta velvoitteitaan konkurssia hakenutta velkojaa kohtaan aikaisemmin kuin kaksi kuukautta ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 16.4.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Laki

konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §, sellaisena kuin se on osaksi
laissa 664/2019, seuraavasti:

2 luku

Konkurssiin asettamisen edellytykset

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Oletus maksukyvyttömyydestä

Oletus maksukyvyttömyydestä

Velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvyttön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta.

Velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvyttön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta.

Jollei toisin osoiteta, velallista on pidettävä maksukyvyttömänä erityisesti myös, jos:

- 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa;
- 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi; *tai*
- 3) *velallinen, joka on tai on viimeisenä vuonna ennen konkurssihakemuksen tekemistä ollut liike- tai ammattitoiminnastaan kirjanpitovelvollinen, ei viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntyntä saatavaa.*

Jollei toisin osoiteta, velallista on pidettävä maksukyvyttömänä erityisesti myös, jos:

- 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa; *tai*
- 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi.

Velallinen voidaan 2 momentin 3 kohdan nojalla asettaa konkurssiin vain, jos velkoja tekee hakemuksen kolmen kuukauden kuluessa kohdassa mainitun määräajan pääty-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sestä ja velkojan saatava on edelleen maksamatta. Velkojan on annettava kohdassa tarkoitettu maksukehotus velalliselle todisteellisesti tiedoksi tai, jos siihen on oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:n mukaan edellytykset, noudattaen mainitussa pykälässä säädettyä menettelyä. Maksukehotuksessa on mainittava saatavan peruste ja määrä. Lisäksi siinä on ilmoitettava, että velkoja voi vaatia velallisen asettamista konkurssiin, jollei velkaa makseta määräajassa maksukehotuksen saamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään lokakuuta 2020.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maksukehotus on annettu velalliselle tiedoksi ennen tämän lain voimaantuloa tai jos velallinen on jättänyt hoitamatta velvoitteitaan konkurssia hakenutta velkojaa kohtaan aikaisemmin kuin kaksi kuukautta ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
